

Гладка В. А.,

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, м. Чернівці

СТРУКТУРНО-СИНТАКСИЧНИЙ ПІДХІД У ВИВЧЕННІ КОЛОКАЦІЙ (НА МАТЕРІАЛІ ФРАНЦУЗЬКОЇ МОВИ)

Аналізуються основні положення структурно-синтаксичного підходу під час дослідження колокацій французької мови, а також вивчається компонентний склад колокаційних одиниць.

Ключові слова: колокація, колокат, база, синтаксичне обмеження, синтаксична модель, структура колокацій.

Анализируются основные принципы структурно-синтаксического подхода в исследовании коллокаций французского языка, а также изучается компонентный состав коллокационных единиц.

Ключевые слова: коллокация, коллокат, база, синтаксическое ограничение, синтаксическая модель, структура коллокаций

The article analyzes the basic principles of structural and syntactic approaches in the study of French language collocations and studies the component structure of collocation units.

Keywords: collocation, collocatе, base, syntactic restriction, syntactic model, component structure

Однією з актуальних проблем сучасних мовознавчих студій по праву можна вважати визначення мовної природи колокацій, які за своєю внутрішньою структурою, лексико-граматичними та функціональними ознаками посідають проміжне місце, з одного боку, між вільними та фразеологічними сполученнями, а з іншого – між дискурсом і мовою.

Значні труднощі під час їхнього вивчення зумовлені також тим, що запропоновані лінгвістами тлумачення колокаційних одиниць базуються на різних, а часом суперечливих, методиках дослідження і аналізу зазначеного явища, які варіюють, у свою чергу, залежно від поставлених перед ними завдань, галузей і результатів дослідження. Основними серед них можна назвати такі: британський контекстуалізм (J.R. Firth, M.A.K. Hallyday, J. Sinclair, J. Sinclair), корпусно-орієнтований підхід (M. Benson, M. Netzlaff, J. Sinclair, В.А. Захаров, М.В. Хохлова), лексико-граматичний підхід (F.J. Hausmann), синтаксичний підхід (D.A. Cruse, F. Grossmann, F.J. Hausmann, A. Tutin), семантичний підхід (Th. Herbst, М.В. Влавацька), конвенційний підхід (E. Aisenstadt, P. Frath, Ch. Gledhill, S. Johansson) тощо.

Мета нашої розвідки полягає в тому, щоб проаналізувати структурно-компонентні та синтаксичні ознаки колокацій французької мови, висвітлені основними положеннями синтаксичного підходу.

Насамперед зазначимо, що в площині синтаксичного напрямку лінгвісти звужують поняття колокації до «синтагматичних лексичних послідовностей», залишаючи осторонь «фрастичні (або пропозиційні) лексичні послідовності» (прислів'я, приказки, крилаті вислови, слогани, узуальні контекстуальні формули) [10; 11; 21; 23; 29]. Тлумачачи колокації як «синтагматично обмежені лексичні сполучуваності двох елементів, які підтримують синтаксичний зв'язок» [10; 23; 29], мовознавці враховують два аспекти: ці синтаксично злиті одиниці дотримуються певного порядку слідування компонентів і не піддаються синтаксичним трансформаціям, тобто вони – синтаксично обмежені.

Так, G. Gross, характеризує із синтаксичної точки зору стійку послідовність, вважає, що вона не може зазнавати комбінаторних і трансформаційних змін [19, с. 154], чим, власне, й відрізняється від вільної послідовності. Щоправда, цю думку висловлював ще J.R. Firth, досліджуючи контекстуальне оточення і граматичну природу колокацій. Саме він уперше наголосив на звичному, або узуальному, місці компонентів у самій структурі колокації [12]. Зазначимо, що ці міркування лягли в основу також дослідження синтаксичних схем представниками корпусно-орієнтованого підходу (див., зокрема, праці J. Sinclair, M. Benson, M.A. Halliday, B. Lamiroу та ін.).

У такий спосіб, «[дотримуючись] правильного, непорушного внутрішнього порядку компонентів, незалежно від місця в реченні або в дискурсі» [17, с. 54; 37], колокація може бути визначена, вслід за F.J. Hausmann, як «комбінація з двох слів, яка утворює одну з таких синтаксичних структур» [23, с. 1010]:

[Substantif + Adjectif (épiphète)]	<i>pluie torrentielle, amour platonique, bouillon aveugle</i>
[Substantif + Verbe]	<i>le silence règne, un ange passe, les Anglais ont débarqué</i>
[Verbe + Substantif (objet)]	<i>prendre une décision, arrondir les angles, avoir des antennes</i>
[Substantif + (prép) + Substantif]	<i>une bouffée de chaleur, un bourreau des cœurs</i>
[Verbe + Adverbe]	<i>applaudir chaleureusement, exploiter efficacement</i>
[Adverbe + Adjectif]	<i>grièvement blessé, gravement malade</i>

До вказаних F.J. Hausmann синтаксичних моделей додамо ще по дві на дієслівній та прикметниковій основах, отримані внаслідок аналізу фактичного матеріалу, а саме:

[Verbe + (prép) + Substantif]	<i>rougir de honte, payer d'audace, avoir en visite</i>
[Verbe + Adjectif]	<i>être (bien) aise</i>
[Adjectif + Adjectif]	<i>ivre mort</i>
[Adjectif + (prép) + Substantif]	<i>ivre de colère</i>

Натомість критерій так би мовити правильного синтаксичного утворення не може бути, на наш погляд, визначальним з кількох причин. По-перше, як доводить фактичний матеріал, колокати прикметникової та прислівникової природи можуть бути виражені іншими частинами мови або, навіть, синтагмою, а також змінювати свою позицію відносно бази. Іншими словами, синтаксичні моделі колокацій можуть варіювати (див. табл. 1).

Як бачимо, сформульоване мовознавцями правило: «колокації слідує чітким синтаксичним моделям, напр.: до колокації, побудованої навколо Substantif, входять Adjectif і Verbe, а не Adverbe» [35, с. 9], вимагає певних уточнень.

Таблиця 1.
Основні прототипні синтаксичні моделі колокацій французької мови та їхні варіанти

прототипна синтаксична модель	варіант	приклади
[Substantif + Adjectif (épi-thète)]	[Substantif + (prép) + Substantif]	<i>un abreuvoir à mouches, un moral d'acier, des affaires d'or</i>
	[Substantif + syntagme]	<i>un ami qui vous veut du bien</i>
	[Adjectif + Substantif]	<i>le septième art, le noble art</i>
	[Verbe +(conj) + Substantif]	<i>juger comme un aveugle des couleurs, échapper comme une anguille</i>
[Verbe + Adverbe]	[Verbe + syntagme]	<i>attendre qqn comme les moines font l'abbé</i>
	[Verbe + (prép) + Substantif]	<i>accommoder de toutes pièces, parler d'abondance</i>
[Adjectif + Adverbe]	[Adjectif + (conj) + Substantif]	<i>doux (tendre) comme un agneau, libre comme l'air</i>
	[Adjectif + (prép) + Verbe]	<i>dur à avaler</i>
[Verbe + Adjectif]	[Verbe + (prép) + Substantif]	<i>être à l'affiche, être aux anges</i>

По-друге, колокації, правильно побудовані із синтаксичної точки зору, можуть бути, натомість, неправильними із семантичної точки зору. Так, дієслово *braire* сполучується у французькій мові виключно з іменником *âne* (колокація *un âne brait*), і незважаючи на те, що колокації типу **une vache / un cheval brait* будуть витримані в межах відомої синтаксичної моделі [Substantif + Verbe], вони будуть неправильними з точки зору семантичних відношень.

По-третє, поняття колокації як синтагми загалом і синтаксичні моделі зокрема передбачають суміжність компонентів, що знову ж таки суперечить мовній практиці. Так, синтаксична модель [Substantif + Adjectif (épi-thète)] у реченні типу *J'aime le steak bleu*, внаслідок певних синтаксичних трансформацій, може бути розірвана іншими членами речення, напр.: *Mon steak est vraiment bleu, J'aime le steak quand il est bleu*, що знову ж таки відрізняє його від сталих виразів.

Отже, враховуючи вищезазначене, вважаємо, що елементи колокації можуть утворювати синтагму, але не завжди її утворюють; вони можуть дотримуватися конкретно визначеного порядку слідування компонентів і певних синтаксичних моделей, але можуть також їх порушувати (розрядка по тексту тут і далі наша. – В.Г.).

Ведучи мову про синтаксичні обмеження, лінгвісти насамперед стверджують, що колокації не зазнають синтаксичних трансформацій. Так, на рівні синтаксичної дистрибуції колокативний епітет у предикативній функції не може вживатися як атрибут [18], на відміну від вільних комбінацій, в яких це вважається нормою. Пор. колокацію *une peur bleue* і вільне сполучення *une peur immense*:

Jean a eu une peur bleue – * *La peur de Jean a été bleue*

Jean a eu une peur immense. – *La peur de Jean a été immense.*

Натомість приклади з колокацією *un steak bleu*, розглянуті вище, доводять суперечливий характер даного твердження.

Ще однією визначальною ознакою колокацій на синтаксичному рівні виступає відсутність детермінативу в конструкціях з допоміжним дієсловом. Так, утворені за атіповими моделями (часто архаїчними), порівняно з нормою французької мови, колокації типу *avoir faim, rendre visite, avoir rendez-vous* доводять повною мірою правильність цього судження. Натомість колокації типу *essuyer un échec, perpétuer un délit* ставлять його під сумнів.

Загалом вивчення колокацій, в основі яких лежить допоміжне дієслово (verbe support), виявляє низку особливостей, які відрізняють їх від вільних комбінацій на синтаксичному рівні. Базуючись на дослідженнях лексичної граматики (J. Giry-Schneider [16]; G. Gross [20]; R. Vivès [36] та ін.), охарактеризуємо основні з них, порівнявши колокацію *mener une attaque*, де дієслово *mener* виступає як допоміжне дієслово, і вільну комбінацію *raconter une attaque*, де дієслово *raconter* зберігає повною мірою свою семантику, за трьома критеріями:

1) обмеження в детермінативах:

Luc raconte (une + cette + ton) attaque contre la citadelle.

Luc mène (une + *cette + *ton) attaque contre la citadelle.

2) подвійний аналіз групи N Préd Prép N:

C'est une attaque contre la citadelle que Luc raconte

*C'est une attaque que Luc raconte contre la citadelle

C'est une attaque contre la citadelle que Luc mène

C'est une attaque que Luc mène contre la citadelle

3) стирання допоміжного дієслова в певних контекстах

L'attaque contre la citadelle menée par Luc = L'attaque de Luc contre la citadelle

L'attaque contre la citadelle racontée par Luc ≠ L'attaque de Luc contre la citadelle

У такий спосіб аналіз критерію, заснованого на типології синтаксичних компонентів і синтаксичних обмежень, показав, що синтагматичні лексичні послідовності не однорідні: вони являють собою одиниці з різним ступенем синтаксичної злитості. Власне це й дозволяє, на наш погляд, розмістити їх у «розмитій зоні» (*fuzzy area* – термін Th. Fontenelle [14, с. 45]) між абсолютно стійкими (тобто ідіомами) і вільними синтагмами, надаючи їм статусу «напівстійких синтагм» (див. рис. 1). Подібну думку висловлював у свій час ще Ш. Баллі, констатуючи існування перехідних явищ між вільними комбінаціями й стійкими виразами, які він назвав «фразеологічними серіями» [5]. Натомість визначити межі цієї зони практично неможливо.

Рис. 1. Позначення «розмитої зони» напівстійких синтагм

Власне, враховуючи ці особливості колокацій на синтаксичному рівні, деякі лінгвісти, зокрема D. Siermann, M. Klotz та ін., вважають за можливе, навіть, об'єднати вільні сполучення і колокації в один клас «колокацій з різним ступенем обмеження» (цит. за: [30]).

Ще одне питання, на яке дослідники колокаційних одиниць намагаються дати відповідь, це мовна природа їхніх компонентів, а також їхня кількість у структурі колокації.

Так, одні дослідники вважають, що колокації складаються виключно зі слів самостійних частин мови (іменника, прикметника, дієслова або прислівника), які реалізують два поняття (концепти) [25; 28; 35]. При цьому один із компонентів виступає як база (слово зі «слабкою семіотаксичною залежністю»), а інший – як колокат (слово «із сильною семіотаксичною залежністю»). Іншими словами, колокат (синсемантичний елемент) вибраний залежно від бази (автосемантичний елемент) [4, с. 47; 24, с. 148], напр.: дієслово *applaudir* (база) зумовлює вживання прислівника *chaleureusement* (колокат) для передачі інтенсивної ознаки дії. Враховуючи залежність компонентів у структурі колокації, F.J. Hausmann, услід за E. Cosegiu [9], характеризує колокацію як «орієнтоване відношення» [24]. У такий спосіб науковці розуміють під колокацією прояв суто лексичної сполучуваності, відкидаючи можливість зарахування до їх складу граматичних елементів.

Натомість, прихильники статистичного підходу, базуючись на частотності коокуренції, серед колокацій розглядають сполучення двох ЛО (напр., *un gros buveur*) та сполучення лексичної та граматичної одиниці (напр., *un jour sans*).

Третю точку зору висловлюють мовознавці, розрізняючи лексичні та граматичні колокації [1; 6; 13; 33]. Так, лексичні сполучення, на їхню думку, складаються з двох рівнозначних слів (напр., *célibataire endurci*, *le sang circule*, *faire une conférence*), тоді як граматичні колокації складаються з одного лексичного слова (дієслова, іменника або прикметника) і одного граматичного слова, як правило прийменника, напр., *se souvenir de*, *accès à*.

Зауважимо, що граматичну колокацію часто отожднюють з колігацією (*colligation*), що викликає неоднозначні погляди в наукових колах. Детальний аналіз окресленого питання показав, що явище колігації слід трактувати як «регулярне відношення, що спостерігають у висловленнях між окремою ЛО і граматичною категорією» [7; 8; 15; 22; 26; 31; 32; 34], тоді як під граматичною колокацією, як зазначалося нами вище, слід розуміти «комбінацію одного повнозначного (лексичного) слова і одного граматичного слова». Так, колігація французької мови *Il fait* + [Adj] (а не Adv) реалізується через колокацію типу *Il fait beau / chaud / mauvais*; колігація *Il est* + [Adj] (а не Adv) + *de* + [V] (а не N) + *qqch* – через колокацію типу *Il est utile / nécessaire / facile / difficile de faire qqch*. У такий спосіб ці два поняття (граматична колокація і колігація), відповідаючи за граматично правильну побудову висловлення, можуть бути співвідносними, але в жодному випадку не тотожними.

Окрім питання мовної природи компонентів колокації, не з'ясованим залишається також питання їх кількості в структурі колокації. Так, деякі науковці вважають, що вони є двокомпонентними комбінаціями, які складаються з двох слів або лексій [23, с. 1010; 25, с. 228; 27, с. 10; 29, с. 25].

Але спостереження, проведені корпусною лінгвістикою, відкидають бінарний характер колокації [2, с. 343; 3, с. 54]. Група дослідників Штутгарда (на чолі з U. Heid) усталюють, навіть, терміни «Tripel» (потрійний), «Quadrupel» (чотиривимірний) і т.д. [25].

Сучасні французькі дослідники A. Tutin і F. Grossmann висловлюють думку про те, що доцільніше було б говорити про сполучуваність не лексій, а компонентів, до того ж нерівнозначних [35, с. 4]. Так, у випадку колокації типу *fort comme un turc*, *un bruit à crever les tympans* характеризує елемент виражений синтагмою, тобто реалізується сполучуваність одного слова (*fort*, *bruit*) і відповідної синтагми (*comme un turc*, *à crever les tympans*). Подібні випадки спостерігаємо у сполученнях типу *conversation à bâtons rompus* [*conversation* + à

bâtons rompus] ; *porter à bout de bras* [porter + à bout de bras], в яких бази *conversation* і *porter* вжиті в своєму узуальному значенні, що дозволяє говорити про їхній статус колокації.

Аналіз фактичного матеріалу французької мови показав, що колокації можуть містити в своєму складі також дві різні колокації, напр.: *tenir un discours passionné* [tenir un discours + un discours passionné] ; *commettre une grave erreur* [commettre une erreur + une grave erreur] ; *prendre des mesures draconiennes* [prendre des mesures + des mesures draconiennes] ; *essuyer un échec cuisant* [essuyer un échec + un échec cuisant] ; *avoir une peur bleue* [avoir peur + une peur bleue].

Натомість багатокомпонентна структура не завжди є результатом злиття колокацій. Навряд чи можна цим пояснити існування таких сталих виразів, як *appeler les choses par leur nom*, *faire le pot à deux anses*, *rompre l'anguille au genou*, *discuter le sexe des anges*, *avoir plusieurs cordes à son arc* тощо.

До того ж злиття двох колокацій в одну не завжди можливе. Не характерно, зокрема, вживання колокації * *prendre une peur bleue*, яка гіпотетично могла би утворитися внаслідок злиття [*prendre peur*] + [*peur bleue*]. Але це можна пояснити, наш погляд, лише «примхами» узусу, який власне й відіграє важливу роль у формуванні колокацій.

Отже, незважаючи на те, що вивчення колокаційних явищ з точки зору синтаксису допомогло виявити властиві їм синтаксичні та структурні ознаки, воно все ж таки не достатнє для однозначного визначення їхньої мовної природи. Необхідно залучити не лише всі мовні ознаки колокаційних явищ (синтаксичні, морфологічні, лексичні, семантичні тощо), а й позамовні чинники, які сприяють їхньому утворенню і вживанню в мовленні та подальшій їхній лексикалізації у мові.

Література:

1. Влавацкая М. В. Понятия коллокации и коллигации в диахроническом рассмотрении / М. В. Влавацкая // Актуальные проблемы филологии и методики преподавания иностранных языков. – Новосибирск : Новосибир. гос. пед. ун-т, 2011. – Режим доступа: <http://ffl.nspu.net/files/konf-2011-15.pdf>
2. Хохлова М. В. Экспериментальная проверка методов выделения коллокаций / М. В. Хохлова // *Slavica Helsingiensia* 34: Инструментарий русистики: корпусные подходы. – Хельсинки, 2008. – С. 343-357. – Режим доступа : <http://www.helsinki.fi/slavicahelsingiensia>
3. Aisenstadt E. Restricted Collocations in English Lexicology and Lexicography / Ester Aisenstadt // *Review of Applied Linguistics*: Institut voor Taeghe paste Linguistiek. – Louvain, Belgium, 1981. Vol. 53. – P. 53-61.
4. Alonso Ramos M. La nature des collocations : leur statut en tant qu'unités lexicales / M. Alonso Ramos // *Les collocations. Analyse et traitement* [Grossmann F., Tutin A.]. – Amsterdam : De Werelt, 2003. – P. 45-60.
5. Bally Ch. *Traité de stylistique française* : en 2 vol. / Ch. Bally. – Genève : Librairie de l'Université Georg & Cie S.A., 1951. – Vol. I. – 595 p.
6. Benson M. Collocations and idioms / M. Benson // *Dictionaries, Lexicography and Language Learning*; Ilson R. (éd. et introd.); Brumfit C.I. (préf.). – Oxford : Pergamon, 2000. – P. 61-68.
7. Bolinger D. Meaning and Memory / D. Bolinger // *Forum Linguisticum*. – 1977. – № 1. – P. 1-14.
8. Bolly C. Les unités phraséologiques : un phénomène linguistique complexe ? : thèse de doctorat / Catherine Bolly. – Louvain-la-Neuve, 2008. – 344 p. – Disponible sur : <http://dial.academielouvain.be>
9. Coseriu E. Lexikalische Solidaritäten / E. Coseriu // *Poetica*. – № 1 (3). – 1967. – P. 293-303.
10. Cruse D. A. *Lexical Semantics* / D.A. Cruse. – Cambridge : Cambridge University Press, 1986. – 310 p. – Disponible sur : <http://ru.scribd.com/doc/60736733/Cruse-D-a-Lexical-Semantics>
11. Dubreil E. Collocations : définitions et problématiques / Estelle Dubreil // *Texto!* – janvier 2008. – Vol. XII. – № 1. – Disponible sur : <http://www.revue-texto.net/>
12. Firth J. R. Modes of Meaning / John Rupert Firth // *Papers in Linguistics 1934-1951*. – 1957. – P. 190-215.
13. Fontenelle Th. What on earth are collocations? / Thierry Fontenelle // *English today: the international review of the English language*. – Cambridge, 1994. – Oct. 10:4 (40). – P. 42-48.
14. Fontenelle Th. Turning a Bilingual Dictionary into a Lexical-Semantic Database. *Lexicographica* / Thierry Fontenelle // *Series Maior* 79. – Tübingen : Niemeyer, 1997. – P. 447-449. – Disponible sur: <http://acl.ldc.upenn.edu/J/J99/J99-3008.pdf>
15. François J. Dispute théologique, discussion oiseuse et conversation téléphonique : les collocations adjectivo-nominales au cœur du débat / J. François, J.-L. Manguin // *Langue française*. – 2006. – № 150. – P. 50–65.
16. Giry-Schneider J. Les prédicats nominaux en français : les phrases simples à verbes supports / Jacqueline Giry-Schneider. – Genève : Droz, 1987. – 396 p.
17. Gonzalez Rey I. La phraséologie du français / Isabel Gonzalez Rey. – Toulouse : Presses de l'Université du Mirail, 2002. – 268 p.
18. Gross G. Degré de figement des noms composés / Gaston Gross // *Langage* 90, juin. – 1988. – P. 57-72.
19. Gross G. Les expressions figées en français : noms composés et autres locutions / Gaston Gross. – P. : Ophrys, 1996. – 161 p.
20. Gross M. Les bases empiriques de la notion de prédicat sémantique / Maurice Gross // *Langages*. – 1981. – № 63. – P. 7-52.
21. Grossmann F. Quelques pistes pour le traitement des collocations / F. Grossmann, A. Tutin // *Les collocations : analyse et traitement* [Grossmann F., Tutin A.] // *Travaux et recherches en linguistique appliquée*. – Amsterdam : de Werelt, 2003. – P. 5-21.
22. Halliday M. A. Lexis as a Linguistic Level / M.A. Halliday // *In Memory of J.R. Firth* [Ch. E. Bazell, J. C. Catford, M.A. Halliday, R.H. Robins]. – London/Harlow: Longmans, 1966. – P. 148-162.
23. Hausmann F. J. Le dictionnaire de collocations / F.J. Hausmann // *Wörterbücher – Dictionaries – Dictionnaires* [F. J. Hausmann, Reichmann O., Weigand H., Zgusta L.]. – Berlin/New York : de Gruyter, 1989. – Vol. 1. – P. 1010-1019.

24. Hausmann F. J. Le souhaitable et le possible. La microstructure du TLF / F. J. Hausmann // *Le français moderne*. – № 62 (2). – 1994. – P. 141-153.
25. Heid U. On Ways Words Work Together. Topics in Lexical Combinatorics / U. Heid // *Euralex 94 Proceedings*. – Amsterdam: Vrije Universiteit Amsterdam, 1994. – P. 226-257.
26. Hunston S. Colligation, lexis, pattern and text / S. Hunston // Scott M., Geoff Th. *Patterns of Text: in Honour of Michael Hoey*. – Amsterdam/Philadelphia : John Benjamin's Publishing Company, 2002. – P. 13-33.
27. Lamiroy B. Les expressions figées: à la recherche d'une définition / Béatrice Lamiroy. – 2008. – Disponible sur: www.ling.arts.kuleuven.be
28. Legallois D. La colligation : autre nom de la collocation grammaticale ou autre logique de la relation mutuelle entre syntaxe et sémantique ? / D. Legallois. – Disponible sur : <http://www.crisco.unicaen.fr>
29. Mel'čuk I. Collocations and lexical functions / I. Mel'čuk // *Phraseology: Theory, Analysis, and Applications* [Cowie A.P.]. – Oxford : OUP, 1998. – P. 23-53.
30. Netzlaff M. La collocation adjectif–adverbe et son traitement lexicographique : français – allemand – espagnol : thèse de doctorat / Marion Netzlaff. – Erlangen-Nürnberg, 2004. – 280 p.
31. Sinclair J. Corpus, Concordance, Collocation / J. Sinclair. – Oxford : Oxford University Press, 1991. – 200 p.
32. Stubbs M. Words and Phrases. Corpus Studies of Lexical Semantics / M. Stubbs. – London : Blackwell, 2001. – Accessible à : <http://www.uni-trier.de/fileadmin/fb2/ANG/Linguistik/Stubbs>
33. Svensson M.H. Critères de figement. L'identification des expressions figées en français contemporain / M.H. Svensson. – Thèse de doctorat. – Umeå : Umeå Universitet, 2004. – 198 p. – Accessible à : <http://umu.diva-portal.org>
34. Tognini-Bonelli E. Corpus Linguistics at Work / E. Tognini-Bonelli. Amsterdam/Philadelphia : John Benjamins, 2001. – 223 p.
35. Tutin A. Collocations régulières et irrégulières. Esquisse de typologie du phénomène collocatif / A. Tutin, F. Grossmann // *Revue française de Linguistique appliquée*. – Vol. 7/1 : Lexique : recherches actuelles. – 2002. – P. 7-25.
36. Vivès R. Avoir, prendre, perdre : constructions à verbes supports et extensions aspectuelles / R. Vivès // *Revue québécoise de linguistique*. – 1984. – Vol. 13. – № 2. – P. 13-57.
37. Williams G. Sur les caractéristiques de la collocation / G. Williams // *TALN*. – Tours, 2001. – P. 9-16.